

UOT: 338.004, 330.47, 338.002; JEL: C63

İNFORMASIYA İQTİSADIYYATI CƏMIYYƏTİN İNKİŞAFININ YENİ İQTİSADI SİSTEMİ KİMİ

Xülasə

Məqalədə informasiya iqtisadiyyatının təşəkkülü və təkamülünün obyektiv şərtləri, səciyyəvi xüsusiyyətləri təhlil olunaraq, onun cəmiyyət inkişafının yeni iqtisadi sistemi və istehsal tipi kimi formalaşması əsaslandırılır. Göstərilir ki, qlobal xarakter alan informasiya iqtisadiyyatı özünün sürətli inkişafı ilə dünya bazarının seqmental sistemini dəyişdirərək yeni iqtisadi münasibətləri formalaşdırır. Burada həmçinin informasiya iqtisadiyyatının məntiqi olaraq maddi-texniki baxımdan nəyə əsaslanacağı müəyyən edilir, onun digər anoloji cəmiyyət tiplərindən fərqli və üstün cəhətləri giymətləndirilir. Ümumiləşdirmələr apararaq informasiya iqtisadiyyatına biliklərə, intellektual əməyə, yüksək və innovativ texnologiyalara əsaslanan yeni istehsal üsulu kimi elmi şərh verilir.

Acar sözlər: informasiya iqtisadiyyatı, istehsalın yeni texnoloji üsulu, informasiya texnologiyaları, informasiya cəmiyyəti

1. Giriş

XX əsrin ortalarında maşın sənayesinin inkişafı istehsalatda ilk avtomatların yaranmasına gətirib çıxartdı və 1970-ci illərin sonunda mikroprosessorların, sənaye robotlarının tətbiqi ilə maddi istehsalın tam avtomatlaşdırılması mümkün oldu. 1980-ci illərin ortalarında sənayecə inkişaf etmiş ölkələr idarəetmə informasiya sistemlərini fəal tətbiqinə keçid etdilər və bu da bütün sferalarda fərdi kompüterlərdən geniş istifadə ilə müşayiət olundu. 1990-cı illərin ortalarında isə artıq birləşmiş - inteqrasiya olunmuş informasiya sistemləri fəaliyyət göstərməyə başladı. Bütün bu mütərəqqi meyillər ikinci minilliyin sonunda istehsalın yeni texnoloji üsulu - iqtisadiyyatın yeni istiqaməti informasiya iqtisadiyyatının əsaslı təşəkkülü və sürətli inkişafı ilə nəticələndi.

İctimai-iqtisadi yanaşmada informasiya iqtisadiyyatı köklü olaraq, məşğulluğun başqa bir peşəkar ixtisaslaşmış strukturunu, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasını, habelə iqtisadi artımın yeni keyfiyyətini, nəticə etibarilə bütünlükdə ictimai inkişafın yeni meylini özündə ehtiva edir.

Bir cəhət xüsusən nəzərə alınmalıdır ki, informasiya iqtisadiyyatı və istehsalatın yeni texnoloji üsulu terminlərinin eyniləşdirilməsi yalnız inkişaf etmiş ölkələrdə müasir istehsalın maddi texniki bazası çərçivəsində əsaslıdır. Məlumdur ki, istehsalın yeni texnoloji üsulu dedikdə istehsal güclərinin komponentlərinin birləşdirilməsinin tarixən müəyyən edilmiş xarakteri başa düşülür. Bu mənada informasiya iqtisadiyyatı istehsalın yeni texnoloji üsuludur. Belə ki, onun sferasında insanların əmək vasitələri ilə birləşməsi istehsalın əvvəlki texnoloji üsullarından (əl və maşın) fərqlidir [4, 5].

Vurğulanmalıdır ki, iqtisadiyyatın yeni istiqamətinin belə qısa bir müddətdə və nisbətən az sayda inkişaf etmiş dövlətlərdə yayılması vəziyyəti bu prosesin qlobal nəticələri və perspektivləri barədə fundamental nəticələr əldə edilməsinə o qədər də imkan vermir. Bununla belə, sahədə toplanmış təcrübə və nəzəri biliklər onun əsas meyillərini müəyyən genişliklə işıqlandırmağa və müvafiq elmi ümumiləşdirmələr aparmağa zəmin yaradır. Elmi əhəmiyyət kəsb edən məsələnin aktuallığından irəli gələrək məqalədə informasiya iqtisadiyyatın inkişafının

məntiqini izləməsi ilə onun obyektiv şərtlərinin, cəmiyyət inkişafının yeni iqtisadi sistemi və istehsal üsulu kimi formalaşması amillərinin, fərqli və xarakterik cəhətlərinin bir daha müəyyən edilməsi, maddi-texniki münasibətlər baxımından nəyə əsaslanması, həmçinin digər analogi təyinatlarının təhlili edilməsi, bununla da müvafiq ümumiləşdirmələrin aparılması məqsəd olaraq qarşıya qoyulur.

2.İqtisadiyyatın sektorial bölgüsü və informasiya təyinatlı yeni istehsal üsulu

Məlumdur ki istehsalın yeni texnoloji üsulu o vaxt yaranır ki, köhnə üsulun imkanları tükənmiş olsun. Bu baxımdan da informasiya iqtisadiyyatının prinsipcə yeni texnoloji uklad olaraq çıxış etməsi əsaslılıq qazanır. Eyni mahiyyət iqtisadiyyatın sektorial bölgüsünün inkişafı ilə də uzlaşır. Qeyd olunmalıdır ki, hələ ötən əsrin ortalarında ingilis iqtisadçı Kolin Klark (1905-1989) 1940-ci ildə yazdığı “İqtisadi tərəqqinin şərtləri” adlı kitabında iqtisadiyyatı üç sektorda təsnifatlandırmışdı [1]. O burada birinci sektor kimi hasilat sahəsini, ikinci emal sənayesini və üçüncü olaraq iş xidmətlər sferasını götürmüşdü. Sonradan amerika sosioloqu və publisisti, post-sənaye (*informasiya*) cəmiyyəti nəzəriyyəsinin banisi Deniel Bell (1919-2011) bu təsnifatlandırmaya maliyyə, sığorta və s. əhatə edən dördüncü və beşinci olaraq da informasiyanı əlavə etmişdir [2]. İqtisadiyyatın sektorial bölgüsünün bu sayaq təsnifatlandırılması K.Klarka belə nəticəyə gəlməyə imkan verdi: iqtisadi tərəqqi əməyin bir sektordan digərinə və ya yaxud birinci sektordan ikinciyə, üçüncüdən dördüncüyə və s. keçidi zamanı baş verir. Başqa sözlə, iqtisadi tərəqqi fəaliyyətdən uzlaşan bir funksiyadır [1, 4].

Amerika iqtisadçısı Mark Porat (1927) K.Klark və D.Bellin sektorial sxemini genişləndirərək, beş sektorlu deyil, altı sektorlu iqtisadiyyatın mövcudluğunu irəli sürmüşdür. Lakin bu genişlənmə əlahiddə deyil, mövcud olan sektorların bazası əsasında təyin edilmişdi. Konkret olaraq M.Porat beşinci sektoru - ilkin informasiya sektoru və ikinci - emal olunmuş informasiya sektorlarına (*yaxud müasir iqtisadiyyatın “texnostrukturu”*) bölmüşdür [8]. Vurğulanmalıdır ki, bütün sektorların arasında sərhədlər kifayət qədər şərtidir. Bununla belə, bu sərhədlər üçüncü və dördüncü sektorlar üçün daha çox xəyalidir. Bu xüsusən informasiyanın əldə edilməsi və ya istehsalı prosesi harda bitməsi, həmçinin bu ya digər fərdi xidmətin göstərilməsinin haradan başlanması təyinatlarını müəyyən etmək çətinlikləri ilə bağlıdır.

Aparılan araşdırmalar göstərir ki, müasir iqtisadiyyat çoxsektorludur və buraya digər sektorial təyinatları da əlavə etmək mümkündür. Bu baxımdan tərəqqi edən müasir iqtisadiyyata ənənəvi industrial iqtisadiyyat, ənənəvi postindustrial iqtisadiyyat, innovasiya iqtisadiyyatı, informasiya iqtisadiyyatı, vençur biznesi və digər klaster və sektorlar təsnifatlandırılmasında təyinat vermək olar.

İqtisadiyyatın inkişafı prosesində sektorların dəyişməsinə nəzəri cəhətdən fransız iqtisadçısı və sosioloqu, texnoloji nəzəriyyənin nümayəndəsi Jan Furastye (1907-1990) və amerika iqtisadçısı və statistiki, nobel mükafatı laureatı Saymon Kuznes (1901-1985) təhlil etmiş və nəzəri cəhətdən əsaslandırmışlar. İnformasiya iqtisadiyyatı haqqında işləmələr nobel laureatları - amerika iqtisadçıları Vilyam Vikri (1914-1996), Herbert Saymon (1918-2001), Cozef Arroru (1921), Robert Lukas (1937), Corc Akrlof (1940), Maykl Spens (1943), Cozef Stiqles (1943), Robert Merton (1944), ingilis iqtisadçıları Vilyam Lüs (1915-1991), Ceyms Mirrlis (1936) və başqaları tərəfindən yerinə yetirilmişdir. Ümumilikdə, gənlik çağlarını yaşayan informasiya iqtisadiyyatının yeni istehsal üsulu kimi çıxış etməsi və iqtisadiyyatın sektorial bölgüsündə növbəti mərhələ olması ilə bağlı tədqiqatlar sferası yetərinə genişdir və proses daim təkmilləşmələrlə və ümumiləşdirmələrlə qarşılanaqdadır [1, 7-10].

İnformasiya iqtisadiyyatının inkişafının məntiqini izləməsi və formalaşan nəzəriyyəsi əsasında iqtisadiyyatın bu yeni sektorunun obyektiv şərtləri mümkün qədər dəyərləndirilmişdir. Bu dəyərləndirmələr bir çox nöqtələrdə informasiya iqtisadiyyatının yeni istehsal

üsulu kimi formalaşdığını önə çıxarmışdır.

Müasir zamanda “informasiya iqtisadiyyatı” anlayışının müxtəlif şərhələrinə rast gəlinir. Bu yanaşmalardan irəli gələrək onun predmeti, məqsəd və vəzifələri müəyyən olunur. Elmi ədəbiyyatda informasiya iqtisadiyyatını elə təsərrüfat forması adlandırırlar ki, hansında ki, istehsal, emal, bölgü və informasiyanın istehlakı maddi sərvətlərin istehsalıyla müqayisədə üstün proses hesab olunur. Bununla belə, informasiyanın özünə kəmiyyəti və keyfiyyəti iqtisadiyyatın müəyyən müstəqilliyini və dayanıqlığını təmin edən milli iqtisadiyyatın əsas resursu kimi baxılır. Bundan başqa informasiya iqtisadiyyatına iqtisadiyyatın informasiya ilə işə aid olan hissəsi və bununla birlikdə kompüter sənayesi kimi nəzərdən keçirilən yanaşmaları da mövcuddur.

İnformasiya iqtisadiyyatı ictimai istehsalın inkişafında qanunauyğun pilləsi kimi, o öz texniki, texnoloji və sosial-mədəni köklərə malikdir. Bu iqtisadiyyat üsulu məxsusi məntiqi ilə səciyyələnir və formalaşdırır. O, həmçinin öz növbəsində, sonrakı mərhələlər üçün baza olaraq da çıxış edir.

Nisbətən inkişaf etmiş ölkələrin milli təsərrüfatın struktur yenidəqurma dövrünün istehsal gücünün formalaşmasında informasiya iqtisadiyyatının rolu mühüm olmuşdur. Burada əsas funksionallığı onun texniki əsasını - informasiyanı daha əlverişli və rahat formada dərhal alınmasını təmin edən informasiya texnologiyaları yerinə yetirmişlər. İnformasiya və informasiya texnologiyaları ÜDM-in inkişaf templərini müəyyən edərək sosial sferanın iqtisadi artım və inkişafının sürət yüksəlişində əks olunur.

İnformasiya iqtisadiyyatı özünəməxsus məqsəd və vəzifələri birləşdirir. Onun başlıca vəzifələri makro və mikro səviyyədə təyinat alır. Makrosəviyyədə bu vəzifələr qlobal proseslər çərçivəsində təsərrüfat inkişafının istiqamətinin seçilməsinə əsaslanır. Mikrosəviyyədə isə bu vəzifələri sahibkarlıq subyektləri tərəfindən xarici mühitin təsərrüfat enerjisini almaq və onun iş və iş yerləri şəklində transformasiyasına yönəldilmiş təsərrüfatçılıq alqoritmlərinin yaradılması formasında təyin edilir. Bununla yanaşı, informasiya iqtisadiyyatı özünün inkişaf mərhələlərinə malikdir. Bu mərhələlər informasiya texnologiyalarının istehsala daxil olması, informasiya texnologiyalarının kütləvi tətbiqi, informasiya istehsalı, informasiya texnologiyaları sahəsində məhsuldarlığın digər sahələrdən artıq yüksəldilməsi və biliklər istehsalına keçidi əhatə edir [6, 11, 12].

Aparılan təhlillər göstərir ki, müasir zamanda informasiya iqtisadiyyatı sürətli artım templəri ilə irəliləyərək dünya bazarının seqmentlər sistemini dəyişdirərək qlobal səciyyə daşayır. Bu isə heç şübhəsiz ki, sivilizasiyanın müasir inkişaf mərhələsində iqtisadi münasibətlərin yeni tipini formalaşdırır. Beləliklə, informasiya iqtisadiyyatı iqtisadiyyatın sektorial bölgüsünün yeni müasir mərhələsi olaraq istehsalın informasiya texnologiyalarına əsaslanan yeni üsulu olaraq təzahür edir. Onun obyektiv şərtləri isə iqtisadi tərəqqidən güc alır. Müasir mərhələdə bu yeni istehsal üsulu informasiya texnologiyalarının köməyi ilə vəsətlənir, bütöv bir cəmiyyət formasına keçid edir.

3.İnformasiya iqtisadiyyatının fərqli və xarakterik cəhətləri

İnformasiya iqtisadiyyatının təşəkkülü, inkişafı, onun səciyyəvi və fərqli cəhətlərini elmi çevrədən xarakterizə etmək mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu hər şeydən əvvəl ondan irəli gəlir ki, informasiya iqtisadiyyatı yaşanan müsair informasiya cəmiyyətinin özəyini təşkil edir. Onun tərəqqisi yalnız ayrı-ayrı ölkələrin deyil, ümumilikdə dünya iqtisadiyyatının inkişafına təsir göstərir.

İnformasiya iqtisadiyyatı industrial iqtisadiyyatın bazası əsasında yaransa da, bir sıra təyinatlarda ondan fərqli prinsiplial cəhətlərə malikdir. Bəzi tədqiqatçılar informasiya iqtisadiyyatını şəxsi bazaya malik olan iqtisadiyyatın yeni tipi adlandırırsalar da, digərləri onun

sənaye iqtisadiyyatının daha yüksək pilləsi, üçüncülər isə XXI əsrin ilk onilliklərinin iqtisadiyyatının müstəqil və orijinal bir tipi olacaq bir keçid iqtisadiyyatı kimi şərtləndirirlər. Bununla belə, onu necə adlandırmasından asılı olmayaraq, heç kim inkar etmir ki, bu prinsipial yeni bir iqtisadi təzahürdür və onun təsiri qaçılmazdır. İqtisadiyyatın bu yeni tipi sürətlə həyatımıza nüfuz edərək bütün istehsal sferalarını əhatə edir [5, 10].

İnformasiya iqtisadiyyatını ənənəvi iqtisadiyyatdan fərqləndirən mühüm cəhətlərindən biri və müəyyən mənada əsas xüsusiyyəti onun məhsulun maya dəyərində ayrıca informasiya adlı xərc komponenti ilə təmsil olunması ilə bağlıdır. Burada bir əlamətdar vəziyyətdə informasiya iqtisadiyyatının, onun vacib komponenti informasiyanın həm ayrıca istehsal amili olması və həm də istehlak olunan ictimai rifah, mühüm bazar mexanizmi elementi qismində iqtisadi fəaliyyətin ayrıca növü kimi çıxış etməsidir. O, da xüsusi ilə vurğulanır ki, informasiya iqtisadi kateqoriya kimi işgüzar və hakimiyyət dairələrinin tərəfindən qərarlar qəbul olunması və ictimai rəy formalaşdırılmasında istifadə edilən mühüm resurs və ehtiyatdır [4, 12].

İnformasiya iqtisadiyyatın mühüm fərqləndirici cəhəti onun əsas resursu olan informasiya Mütəsir zamanda o, həm şərt və həm də istehsalın nəticəsi olaraq unikal istehsal amili kimi çıxış edir. Bu unikalıq informasiyanın genişliyi, tükənməzliyi, yayılması və nadirliyi kimi müxtəlif xüsusiyyətlərlə şərtlənir. Belə xarakterik xüsusiyyətlər isə digər istehsal amillərinə heç də ümumən xas deyildir. Bununla yanaşı, tükənməz olan informasiya iqtisadi rifahlar aspektində özü də məhduddur. İnformasiya eyni zamanda əmək vasitəsi, əmək predmeti və istehlak məhsulu ola bilər. Sənaye iqtisadiyyatında isə yalnız bir resurs - enerji həm əmək vasitəsi kimi həm də xüsusi istehlak məhsulu kimi səciyyələnə bilər [3, 12].

Qeyd olunmalıdır ki, informasiya iqtisadiyyatının səciyyəvi xüsusiyyətlərindən biri əməyin və məxsusi istehsal proseslərinin asinxornluğu, daha dəqiq maddi nemətlərin istehsal prosesinin insan fəaliyyəti ilə eyni zamanda və eyni məkanda olmasının qeyri-məcburiliyi ilə xarakterikdir. İnformasiya texnologiyaları və müasir telekommunikasiya vasitələri sayəsində insanlar istehsal məsafədən və daha müstəqil vaxt rejimində idarə edə bilirlər. Digər tərəfdən, informasiya iqtisadiyyatın fərqləndirici cəhəti onun çərşivəsində insanın əmək və yaradıcı fəaliyyəti ilə istehsal prosesi ilə etibarlı əlaqə yaradan informasiya texnologiyaları durur. Prinsipcə onlar müxtəlif coğrafi məntəqələrinə baş verə bilər və vaxtları üst-üstə düşməyə bilər. Yeri gəlmişkən bu həm də qloballaşma üçün baza yaradır.

Ümumi görünüşdə informasiya texnologiyaları - istehlakçını maraqlandıran informasiyanı onun üçün münasib formada toplanması, emalı, saxlanması, ötürülməsi vasitələrinin və üsullarının, metodların və qəbulların məcmusunu ehtiva edir. Başqa sözlə, informasiya texnologiyaları həyatın bütün sahələrində informasiyanın toplanması, emalı, saxlanması, ötürülməsi üçün nəzərdə tutulan texniki vasitələri və onların əlaqə sistemlərini texnoloji zəncirdə birləşməsi deməkdir. İnformasiya texnologiyalarının əsas komponentlərini isə mikroprosessorlar, lokal kompüter şəbəkələri, robotlaşdırılmış texnika, ixtisaslaşdırılmış və avtomatlaşdırılmış iş yerləri, proqramlaşdırılan kontrollerlər və həmçinin global kompüter şəbəkələri təşkil edir. İnformasiya texnologiyalarının bütün komponentləri daim təkmilləşir və yeniləşir. Müasir informasiya texnologiyaları və telekommunikasiya vasitələri, bütövlükdə yüksək texnologiyalar ölkələrin iqtisadi inkişafına təkan verir. Onlar əsas əhəmiyyətli göstəricilər üzrə avtomobil istehsalı və tikinti kimi ənənəvi sahələri qabaqlayırlar. Yüksək texnologiyalar hal hazırda ABŞ iqtisadiyyatın əsas aparıcı istiqamətini təşkil edən bi sektora çevrilmişdir. Bu sektorun da özündə informasiya texnologiyaları dayanır [6, 11].

Yaşadığımız informasiya cəmiyyətində dəyişən yalnız istehsal deyildir. Burada bütünlüklə təsərrüfat həyatı, sosial-iqtisadi dəyərlər sistemi dəyişikliklərə məruz qalır. İnformasiya iqtisadiyyatı zaman-məkan resurslarını optimallaşdırmaqla mədəni asudəliyin əhəmiyyətini də artırır. İnformasiya iqtisadiyyatında industrial iqtisadiyyatdan fərqli olaraq səylər və resurslar

əmtələrin deyil, intellektin istehsal və istehlakına yönəlir. Bu proses isə təbii olaraq əqli əməyin tutumunu yüksəldir ki, bununla da insandan daha çox bacarıq, kreativlik tələb olunur, biliklər iqtisadiyyatın önünə keçir [6, 12].

Aparılan təhlillər bir daha göstərir ki, inkişaf etməkdə olan informasiya iqtisadiyyatında və ona xas cəmiyyətin inkişafında hərəkətverici amil maddidən mənəviyə keçir və bu sferada informasiya məhsulu dominantlığı ələ alır. Bununla yanaşı material məhsulun özü də informasiya biçimli olaraq innovasiya xarakterli rifaha çevrilir.

Nəticə

Aparılan təhlillər bir daha əsaslandırır ki, informasiya iqtisadiyyatı postindustrial cəmiyyətin təkində yaranaraq ona xas cəhətləri əks edərək eyni təməl üzərində inkişaf tapmış və XX əsrin sonunda kifayət qədər dəqiq formalaşaraq təsərrüfatın yeni orijinal bir tipi kimi çıxış etmişdir. Bu sırada tədqiqatlar sferası material tutumlu olmuş, nəticədə yeni iqtisadiyyat tipinin obyektiv şərtləri müəyyən edilmiş, konseptual əsasları və ölkələrin ona transformasiyasının meyarları formalaşmışdır. Bununla belə, yeni iqtisadi münasibətlər sistemi kimi informasiya iqtisadiyyatının nəzəri dərk etməsi hələ də olduqca tam mükəmməllik əldə edə bilməmiş qalır. Prosesin tamamlanması davamlı zaman resurslu empirik müşahidələr, təhlillər, məntiqi nəticələrinin izahı və müqabil sistemləşdirmələr tələb edir. Bütün bunlara baxmayaraq informasiya iqtisadiyyatını cəmiyyət inkişafının yeni iqtisadi sistemi və istehsal üsulu kimi təşəkkül tapması daha çox əsaslandırılır. Artıq çətin mübahisələr doğurmadan informasiya iqtisadiyyatı informasiya texnologiyalarına əsaslanaraq ictimai istehsalın inkişafının qanunauyğun pilləsi kimi iqtisadiyyatda sektorial status alır. Informasiya təyinatlı yeni istehsal üsulu olaraq məxsusi məntiqi ilə səciyyələnir və inkişaf edir. Bu baxımdan da özünün inkişaf mərhələlərinə malik informasiya iqtisadiyyatını makro və mikro səviyyədə təyinat alan özünəməxsus məqsəd və vəzifələr də birləşdirir.

Müasir reallıqlar göstərir ki, informasiya iqtisadiyyatına daha qlobalaşma xüsusiyyətləri xasdır. O, iqtisadi tərəqqidən güc alaraq sürətli atrım templəri ilə irəliləyir, dünya bazarının seqmentlər sistemini dəyişdirərək biliklər istehsalı sferasına keçid edir, iqtisadi münasibətlərin yeni tipini formalaşdırır.

İnformasiya iqtisadiyyatı industrial iqtisadiyyatın bazası əsasında təşəkkül tapsa da, bir sıra təyinatlarda ondan və digərlərindən fərqli cəhətləri özündə əks etdirir. Onun məhsulun maya dəyərində ayrıca informasiya adlı xərc komponenti ilə təmsil olunması və həm də istehlak olunan ictimai rifah, mühüm bazar mexanizmi elementi qismində iqtisadi fəaliyyətin ayrıca növü kimi çıxış etməsi bu fərqliyin leytmotivini təşkil edir.

Aparılan təhlillər həm də onu əsaslandırır ki, informasiya iqtisadiyyatında və ona xas cəmiyyətin inkişafında hərəkətverici amil maddidən mənəviyə keçid edir və bu müstəvidə informasiya məhsulu prioritetlik qazanır. Bu istehsal üsulu tipində material məhsulun özü də informasiya biçimli olaraq innovasiya xarakterli rifaha çevrilir. Məhz bunlardan irəli gələrək də, informasiya iqtisadiyyatına biliklərə, intellektual əməyə, yüksək və innovativ texnologiyalara əsaslanan yeni istehsal üsulu kimi də qarşılıq verilməlidir.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Clark C. *The Conditions of Economic Progress*. London: Macmillan & Co., 1940, 504 p.
2. Bell D. *The coming of post-industrial society: A venture of social forecasting*. - N.Y.: Basic Books, 1973, 308 p.
3. Диметрий. *Информационная сфера: общество в телекоммуникационной среде*. Н.Новгород: Престиж-Н; М.: Флинта, 2010, 156 с.

4. Корнейчук Б.В. Информационная экономика. Учебное пособие. СПб.: Питер, 2006, 400 с.
5. Костельс Мануель. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура, М.: ГУ ВШЭ, 2000, 608 с.
6. Мартин Форд. "Технологии, которые изменят мир". М.: Издательство: Манн, Иванов и Фербер, 2013, 272 с.
7. Масуда Е. Информационное общество как постиндустриальное общество. М.: ЭКСМО-Пресс, 2003, 448 с.
8. Нижегородцев Р.М. Информационная экономика. В трех томах. М.: МГУ, 2002.
9. Смирнова А.Е. Теория информационных систем. М.: ПРИОР, 2008, 411 с.
10. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. М.: Аспект Пресс, 2004, 400 с.
11. Эрик Шмидт, Джаред Коэн. "Новый цифровой мир" М.: Издательство: Манн, Иванов и Фербер, 2013, 312 с.
12. www.elshanhajizadeh.com - prof. Elşən Hacızadənin saytı.

М.Э.Гаджизадэ

ИНФОРМАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА КАК НОВАЯ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СИСТЕМА РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВА

Аннотация

В статье анализируя характерные особенности и объективные условия становление и эволюции информационной экономики обосновывается его формирование как нового типа производства и как новая экономическая система в развитии общества. Указывается, что приобретая глобальный характер информационная экономика своим стремительным развитием меняя сегментальную систему мирового рынка формирует новые экономические отношения. Здесь также определяется на что логически с материально-технической точки зрения опирается информационная экономика, оцениваются его отличительные и преимущественные черты от аналогичных типов общества. Делая обобщения и основываясь на знаниях, интеллектуальному труду, высоким и инновационных технологиям информационной экономике дается научный комментарий в качестве нового способа производства.

Ключевые слова: информационная экономика, новый технологический способ производства, информационные технологии, информационное общество.

M.E.Hajizadeh

INFORMATION ECONOMY AS A NEW ECONOMIC SYSTEM OF DEVELOPMENT OF SOCIETY

Abstract

The article, analyzing the characteristic, features and objective of the conditions surrounding the evolution of information economy substantiates that its formation as a new type of manufacturing and as new economic system in development of society. It is indicated while slowly acquiring a global character, information economy with its rapid development, is changing the segmented system of a global market economy and is forming new economic relations. It is also determined here, what information economy logically is based on, from a material and technical point of view. Its distinctive and advantageous features in similar types of societies are also estimated. Making generalizations based on knowledge and intellectual work, of innovative and high technologies, a scientific commentary to information economy as a new method of production is given.

Keywords: information economy, new technological method of production, information technologies, information society.